

Sulama Birlikleri Nereye Koşuyor?

Halil Memiş

Halil Memiş yazdı: "Kuruluş, Yükselme ve Gerileme Dönemi" benzetmesiyle kaleme alınan sıradışı bir yazı... - 14.06.2017

Sulama Birlikleri Nereye: Kuruluş, Yükselme ve Gerileme Dönemi

Halil MEMİŞ [1]

"Can çıkmayınca huy çıkmaz" derler. Tam da bunu gösteren bir şekilde, internette gezinirken google amcaya sulama birliklerini sormak aklıma geldi. Bir dokun, bin ah işit misali bir durumla cevap verdi bana google amca. Evet, bunu gözlemliyordum. Gözlemlediğim şeyin teyidini google amcanın bana yapması içimi daha fazla acıttı. Üzüldüm.

Belki rahatlarım, beni sevindirecek olumlu bir şeylere denk gelirim ümidiyle, Sulama Birliklerinin hamisi, Orman ve Su İşleri Bakanlığının google amcanın bünyesinde yer alan internet sayfasına yöneldim.

Oradaki bir başlık ilgimi çekti. Gözlerimi oraya diktim, tüm algılarımı kapattım ve bir solukta "**Maksadına Uygun Çalışmayan Sulama Birlikleri Kapatılacak...**" başlığıyla gözümün önüne gelen yazıya odaklandım.

Birden aklıma, Mehmet Akif Ersoy'un;

"Yıkma insanlara yapmak gibi kıymet mi verir
Onu en çolpa herifler de emin ol becerir."

dizeleriyle başlayan ve

"Ama gel kaldıralım dendi mi heyhat o zaman
Bir Süleyman daha lazım yeniden bir de Mimar Sinan."

dizeleriyle biten şiiri aklıma geldi.

O başlık altında ise şu açıklamalar var:

"Orman ve Su İşleri Bakanlığı Devlet Su İşleri (DSİ) Genel Müdürlüğü hizmete aldığı sulama tesislerinin işletme, bakım-onarım ve yönetim hizmetlerini yapan sulama birlikleri için sıkı denetim uygulamasına geçti. Bu çerçevede yapılacak denetimlerle maksadı dışında işletilen sulama birlikleri tespit edilecek. Bu birliklere gerekli süreler tanınacak ancak işletme hususunda gerekli gelişmeyi sağlayamayanlar kapatılacak veya birleştirilecek.

Sulama birlikleri, DSİ tarafından hizmete alınan sulama tesislerinin mülkiyeti DSİ’de kalmak şartıyla işletme, bakım ve yönetim hizmetlerinin, tesislerden faydalananlar tarafından yerine getirilmesi maksadıyla kuruldu. 1990’lı yılların başından bu yana tüzükleri Valilikler tarafından onaylanan sulama birliklerinin faaliyetleri 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu’na göre Valiliklerin denetimi kapsamında yürütülüyordu."

dendikten sonra;

"Sulama birliklerinin kurulmasındaki hedef, hizmete alınan tesislerden faydalananların işletme, bakım-onarım ve yönetim hizmetlerini yerine getirmesi dolayısıyla devlete mali yük oluşturulmaması ve tesislere sahip çıkılması ilkesine dayanıyor." şeklinde bir tespit yapıyor.

Esasında yukarıda yapılan saptamalardan biri, biraz noksan bilgi olsa da, bence "onlar yapamadı, biz yapacağız" mantığını taşıyor.

Noksan bilgi ihtiva ediyor, çünkü 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanununa göre, mahalli idare birliklerinin dolayısıyla 6172 sayılı Sulama Birlikleri Kanunu yürürlüğe girinceye kadar sulama birliklerinin genel denetim yetkisi İçişleri Bakanlığı'na aitti. Bunun yanında, sulama birliklerinin Sayıştay tarafından denetlenmesi de imkan dahilindeydi. Zira, İçişleri Bakanlığı yaptığı teftiş programları ile rutin bir şekilde ortalama 3 yılda bir sulama birliklerini denetliyordu. Aynı zamanda, Sayıştay bir çok sulama birliği üzerinde mali analize dayalı incelemeler yapmıştı.

Gelelim Valiliklerin denetim yetkisine. 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu'na göre, İçişleri Bakanlığının genelgesine dayalı olarak Valilikler, her yıl rutin olarak sulama

birlikleri üzerinde tahsilat denetimlerini yürütüyordu.

Noksan bilgileri bu şekilde düzelttikten sonra; "onlar yapamadı, biz yapacağız" mantığının doğal sonucunun nereye vardığını hemen yazının devamında görmek mümkün:

Yazıda; "**Bazı Birlikler Çiftçiye Hizmet Etmekten Uzaklaştı**" başlığından sonra şu ifadeler yer veriliyor:

"Başlangıçta son derece iyi niyetli olarak kurulan sulama birlikleri üzerinde DSİ Genel Müdürlüğü'nün herhangi bir denetim yetkisi bulunmuyordu. İşin sahibi olan DSİ'nin yetkisinin olmamasından ve mevzuattaki eksikliklerden dolayı birliklerin bir kısmı çiftçiye hizmet vermekten uzaklaşarak temel maksatlarının dışına çıktı. 6172 sayılı Sulama Birlikleri Kanunu'nun 2011 yılında yürürlüğe girmesine kadar maalesef DSİ Genel Müdürlüğü'nün herhangi bir yetkisi bulunmamaktaydı. Bu kanunun yürürlüğe girmesiyle birliklerin idari ve mali denetiminden sorumlu olan Valiliklerin denetimlerini arttırması mümkün oldu. Ayrıca bu kanunla sulama tesislerini planlayan, projelendiren ve inşa eden kurum olan DSİ'nin kontrolü, denetimi, doğru yönlendirmeleri ve gözetim sorumluluğunu yerine getirmesi sağlanabildi."

Bu paragrafı okuyunca, insanın yüzünü hafif bir tebessüm kapsıyor. Bu açıklamayı, sulama birliklerini ve hukuki durumu bilmeyenlere yaparsanız kulağa hoş gelir. Ama, ya gerçekler!

Hemen mi sormak, yoksa lafı eveleyip geveledikten sonra mı sormak lazım geldiğini düşünmeden hemen sormak istiyor insan: Sahi gerçekten, 2011 yılına kadar, Devlet Su İşleri'nin eli kolu bağlı mıydı? Gerçekten Kanunlar veya diğer hukuki düzenlemeler Devlet Su İşleri'nin sulama birliklerini tetkik ve denetimini engelliyor muydu?

Bunlardan sonra da sormak gerek; Devir sözleşmeleri ile sulama tesisleri, DSİ tarafından kurulması teşvik edilen sulama birliklerine DSİ'nin rızası ile devredilmedi mi? DSİ, bakım ve onarım ücreti vs adı altında, zaten mali açıdan zor durumda olan sulama birliklerinden, eskimiş, ekonomik ömrünü tüketmiş bir çok tesisin bedelini tahsil etmedi mi ve hepsinden önemlisi, sulama birlikleri tarafından DSİ'ye aktarılan bu paralar, sübvansede edilmeyen çiftçinin cebinden alınarak, aktarılmadı mı?

Yine sormak lazım. DSİ sulama birlikleri ile ilgili tasarruflarda bulundu da, birileri mi engelledi bu süreçte? Yine sormak gerek, tarifeler hangi kurumun kontrolünde oluşturuluyordu? Yine sormak gerek, tesisler üzerinde DSİ'nin denetim yetkisi yok muydu?

2000'li yıllarda yapılan bir çok yasal düzenleme ile kamu kurumlarında mali disiplin, idari disiplin ve ihale disiplinin sağlanması için önemli gelişmeler yaşandı.

Başta, yasal olarak 1580 sayılı Belediye Kanunu çerçevesinde kurulan sulama birlikleri, kurulurken hukuki manada nasıl işleyeceği tartılmadan, mantar gibi türetildi. Bizzat şahsımın da girişimleriyle, 1997 yılından sonra yoğun bir şekilde, Sulama Birlikleri İçişleri Bakanlığının denetimine girmeye başladı. O tarihe kadar, kurulan sulama birlikleri tamamen Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün ilgili birimlerinin kontrolü altında faaliyet gösteriyor, İçişleri Bakanlığının vesayet denetimine tabi olan Sulama Birlikleri ile ilgili detaylı bilgiyi bırakın, kısa bilgiler dahi İçişleri Bakanlığının elinde bulunmuyordu. (1997 yılında, teftişte bulunduğum bir ilde sulama birliklerini tespit ettikten sonra, teftiş programına ilave edilmesi için Bakanlıkla verdiğim mücadele bu günkü gibi hafızamdadır.)

Ancak, İçişleri Bakanlığı Sulama Birliklerini denetlemeye başlayınca, birçok hukuki sürecin yanlış yürüdüğü, kurumsallaşmanın olmadığı, çalışan personelin sulama birliklerinin tabi olduğu temel mevzuat konusunda dahi yeterli düzeyde bilgi sahibi olmadığı görüldü.

İçişleri Bakanlığının teftişlerinde sorunlar ortaya çıkıp, durum Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünce farkedilmeye başlayınca, bu sürecin İçişleri Bakanlığı olmadan yürütülemeyeceği gerçeğiyle yüzleşildi.

Tam bu nedendendir ki, takip eden yıllarda Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü sulama birliklerini düzenli olarak yılda bir kaç kez (bazen Birlik Başkanı, Birlik Müdürü ve Muhasebecileri ile toplu olarak, bazen ayrı ayrı) eğitim toplantıları yapmaya başladı ve bu toplantılarda mevzuat konusunda en büyük desteği İçişleri Bakanlığından talep etmeye başladı. İçişleri Bakanlığının verdiği bu destekle, sulama birliklerinin başkan ve çalışanlarının hukuki konularda (personel mevzuatı, ihale, muhasebe, belediye kanununun birliklere yönelik hükümleri, kurumsallaşma vb) yetiştirmeleri ve işlemlerini hukuki zeminde inşa etmeleri dönemi başladı.

Bu dönem başladı ve film orada koptu. Yukarıda, 5355 sayılı Kanunla sınırlı olarak bahsedilen dönemi bu şekilde, 1580 sayılı Kanunla var olan döneme de ekledikten sonra, filmin orada koptuğunu neden söylediğimi, yıllardır bu işin içerisinde olan sulama birlikçiler çok iyi anlayacak, idrak edecek ve yorumlayacaklardır.

Zira, yukarıda DSI'nin 6172 sayılı Sulama Birlikleri Kanunundan önceki dönem diyerek, sulama birlikleri için kayıp yıllar gibi gösterdiği yılların, 5355 sayılı Kanuna kadar olan kısmı sulama birliklerinin var oluş, kendine gelme ve diriliş yılları, 5355 sayılı Mahalli

İdare Birlikleri Kanununun yürürlüğe girdiği tarihten 6172 sayılı Sulama Birlikleri Kanununun yürürlüğe girdiği tarihe kadar olan dönem ise sulama birliklerinin yükseliş dönemi ve kurumsallaşmada, mali ve idari disiplin konusundaki altın çağını oluşturmaktadır. **6172 sayılı Sulama Birlikleri Kanununun yürürlüğe girmesinden sonraki döneme ise biraz sonra, yine Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü'nün kendi açıklamalarıyla döneceğiz.**

Esasında, 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanununun taslağında sulama birlikleri yokken, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü'nün sulama birlikleri ile ilgili düzenlemeyi ısrarla bu Kanun kapsamına aldırması hususunu göz önüne alarak bazı değerlendirmeler yapmak lazımdır. Madem, 6172 sayılı Sulama Birlikleri Kanunundan önceki dönemde, denetimsizlikten sulama birlikleri kötü durumdaydı ve 6172 sayılı Kanundan sonra düzene girdiler, neden ısrarla 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu kapsamına alınması için çaba sarfedildi?

Hadi bunların hepsini geçelim. Bu ifadeler, hamaset olarak değerlendirilebilir. Değerlendirilirse de haklı görülebilir.

O zaman şunu soralım. Devlet veya vesayet makamları, kurumları var etmek için mi, yoksa yok etmek için mi vardır?

Nasıl başlıyordu sitedeki yazı: **"Maksadına Uygun Çalışmayan Sulama Birlikleri Kapatılacak..."**

Anlaşıyor ki, 6172 sayılı Sulama Birlikleri Kanunu sulama birliklerini var edememiş, yok etme ve bitirme noktasına getirmiştir. Zira, birçok birlik ya kapatılmış, ya da kapatılması teklif edilmiştir. Kapatılan sulama birliklerinin personeli ve başkanları da, çaresizlik içerisinde ne yapacaklarını şaşırmış durumda sokakta kalmışlardır. İşte bundan dolayıdır ki, 6172 sayılı Sulama Birlikleri Kanunu dönemi, sulama birliklerinin gerileme ve çöküş dönemidir. Bu dönem, hem kurumsal olarak böyledir, hem de birlik ve beraberliğin sağlanarak aynı hedefe gidilmesinin önlenmiş olması açısından böyledir. Tam bir yok olma süreci, bir birinden kopma, ayrılıkçılığa tabi tutulma ve birlikte hareket edememe dönemi yaşanmaktadır.

Peki bu dönemin müsebbibi, 6172 sayılı Sulama Birlikleri Kanunu mudur? Asla! Nasıl ki, 5355 sayılı Kanun sonrası, DSİ'nin ifade ettiği gibi tek başına sulama birliklerini iyi eden (!) değilse, tek başına da yok eden değildir? Zira; en kötü Kanunlar bile iyi uygulayıcılar elinde çok güzel sonuçlar verebilir, ama en iyi Kanunlar bile iyi uygulayıcılar elinde çok iyi sonuçlar verebilir. Takdiri okuyucularıma bırakıyorum.

Sulama birlikleri için kötü Kanun olarak ifade edilen 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu ve o dönemin sulama birliklerinin durumu; sulama birlikleri için iyi Kanun olarak ifade edilen 6172 sayılı Sulama Birlikleri Kanunu ve gelinen son nokta: **Kapanma süreci...**

Peki, suçlu 6172 sayılı Kanun değilse, kim veya ne?

Buna en iyi karar verecek olan, sulama birliklerimizin başkanları, müdürleri, muhasebecileri ve çalışanlarıdır.

Bize düşen, zihinlerde geçmiş bilgileri tazelemek, google amcanın bize hatırlattıklarını aktarmaktır.

Yukarıda ifade ettik. 2000'li yıllarda kamu kurumlarında disiplini sağlamak için bazı düzenlemeler yapılmıştır.

Bunlar;

- İhale disiplininin sağlanması için Kamu İhale Kanunu ve ilgili mevzuat,
 - Mali disiplinin sağlanması için Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ve ilgili mevzuat.
 - İdari yapı ve personel disiplininin sağlanması için Norm Kadro düzenlemeleri
- olarak en başta sayılabilecek konulardır.

Bu konularda, sulama birlikleri, özellikle 2005 yılından sonra önemli mesafeler kat etmiştir. Bu yıllarda, 5355 sayılı Kanunlu yıllardır.

Ancak, bir süre sonra malum kaynaklardan bir karalama kampanyası başlamıştır. Sulama birliklerinin yolsuzluklara boğulduğu, sulama birliklerinin iyi yönetilmediği, ihale disiplininin olmadığı, alımlarda ve ihalelerde büyük yolsuzlukların yapıldığı, mali disiplinin sorunlu olduğu, usulüz ödemeler olduğu, vs, vs...

Sulama birlikleri, 5355 sayılı Kanun kapsamında iken tereddütsüz bir şekilde, Kamu İhale Mevzuatına, Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa, kamu personel rejimine tabiydi. Bu durum, ihalelerde denetim kriterlerini kendiliğinden getiriyordu. Gerek idari ve gerekse yargısal denetimin kriterleri objektif olarak ortadaydı. Kamu mali yönetimi mevzuatı açısından da durum aynıydı.

Ama ne yazık ki, 6172 sayılı Sulama Birlikleri Kanunu yürürlüğe girince, bizlerin ve hukuki

metinleri sağlıklı ve objektif yorumlayan herkesin, hatta yetkili kurulların birleştiği bir noktada, Devlet Su İşleri ısrarla aksini söyledi, hatta yazıyla birlikleri bilgilendirdi. şöyle ki, Kamu İhale Kurumu dahil, birçok kişinin 6172 sayılı Kanun çerçevesinde sulama birliklerinin 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve ilgili mevzuata tabi olduklarını söylemesine rağmen, DSİ'deki bazı görevliler aksini iddia ettiler, bu yönde yazılar yazdılar, hatta Devlet idaresinde olmaması gereken bir şekilde, biz böyle diyorsak böyle uygulanacak mantığıyla, sulama birlikleri üzerinde baskı kurdular. Bundan şahsımızda, yanlış yönlendirme yaptığımız şeklinde suçlanarak nasibini aldı.

Peki, daha sonra DSİ, daha önce görüşünü tanımadığı Kamu İhale Kurumuna yazı yazarak bu konuda görüş alma ihtiyacını ne oldu da duydu? Bizlerin tüm ısrarlarına rağmen, yakın geçmişte alınan bu görüşe kadar, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğündeki bazı yetkililerin ısrarıyla, hukuken izahı mümkün olmayan şekilde kendi ihale yönetmeliklerini çıkararak, tam hukuksuzluk halinde ihalelerini yürütmelerine neden olunmasının karşılığı ne olacak? 6172 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar, hırsızlıkla, yolsuzlukla suçlanan sulama birliklerinin, o tarihten sonra tam hukuksuzluk haliyle ihalelerini yapmalarına neden olunması sonucunda doğan gayri kanuni uygulamalardan hukuken ve cezai anlamda zarar gören sulama birliği yöneticisi ve çalışanları olur ise, bunun vebalini kim taşıyacak? Hepsinden önemlisi, tam hukuksuzluğu teşvik edenlerin, bu konuda sulama birliklerini örgütleyen, icbar ve ikna eden bürokratların hukuki ve cezai sorumluluğu olmayacak mı?

Bizler yıllarca, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün, 6172 sayılı Kanundan sonra sulama birlikleri için bir rehber hazırlaması gerektiğini, böylelikle uygulama birliği sağlanması gerektiğini söylerken, belki de bunu sırf biz söylüyoruz diye buna gerek yok, her birlik kendi yönetmeliğini hazırlasın diyen Genel Müdürlük bürokratları ve bazı sulama birliği temsilcilerinin, bugün gelinek noktada Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün Bütçe Hazırlama Rehberi hazırlayarak birliklere göndermelerini neye dayandıracaklarını ve nasıl yorumlayacaklarını açıkçası çok merak ediyorum.

Hatta, sulama birliklerindeki sözleşmeli personelin 02/08/2013 tarihli ve 28726 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6495 sayılı Kanun kapsamında kadroya geçirilip geçirilemeyeceği hususundaki tartışmalarda, bile bile sulama birliğindeki mühendis kardeşlerimize şirin görünmek adına ve aslında öyle olmadığını kesin olarak bildikleri halde "evet bu Kanun sizi kapsıyor, sizlerde memur kadrosuna geçtiniz." riyakarlığını gösteren bazı bürokrat ve sözüm ona sulama birlikleri adına sivil toplum kuruluğu temsilcisi olanların, Devlet Personel Başkanlığının 08.04.2016 tarihli görüşü karşısında yüzlerinin kızarıp kızarmadığını, veya "bu kardeşlerimizin memuriyete geçmelerini şahsımın engellediği yönündeki bilinçli yalanlarını" hatırladıklarında vicdanen

rahatsız olup olmadıklarını sürekli dorguladığımı da ifade etmem gerekiyor. Sırf daha fazla yalanlarla oyalanıp, daha fazla hayal kırıklığına uğramalarını önlemek adına, yıllar sonra Devlet Personel Başkanlığının verdiği görüşü cesaretle dile getirdiğimizden dolayı, yukarıda tariflediğim riyakarlara inanarak bize kızan, gönül koyan sulama birliklerindeki sözleşmeli kardeşlerime ise hiçbir zaman gönül koymadığımın bilinmesini istiyorum ve hatırlatmak istiyorum: "Haksızlık karşısında susan dilsiz şeytandır."

Geçmişteki ilginç tespitlerimin, yani bugün gelinen noktayı ifade eden tespitlerimin anımsanması için aşağıda linklerini sizlerle paylaşacağım.

Kısacası; biz söylemiştik demeyi çok sevmem ama, gerekiyorsa da göğsümüzü gere gere biz söylemiştik demeliyiz, demeliyiz ki Devletin kişisel çekişme ve husumetle yönetilemeyeceğinin, Devlet makamlarının kişisel egoları tatmin mercileri olmadığının anlaşılmasını, Devlet yönetmenin engin bir tecrübe ve feraset gerektirdiğinin bilinmesini sağlayalım.

Evet biz DEMİŞTİK... Ve bizim dediğimiz noktalara gelinmesi ne yazık ki bizi mutlu edemiyor.

Neden mi? Bizim dediklerimizin geç kabullenilmiş olması, sulama birliklerinin bugün kurumsallaşmalarını sağlamış, idari ve mali disiplinleri olan, halka etkili hizmet sunan kurumlar olmasını sağlayamadığı, gideni geri getiremediği için mutlu edemiyor, hatta üzüyor.

Ancak, şunu ifade etmeliyiz ki, Devlet Su İşlerinde bugün itibariyle sorumlu ve yetkili olan kişilerin ve yöneticilerin, gerekli feraseti gösterdiği, geçmişin hatalarını telafi için çaba sarfettikleri gözlemlerimiz arasında yer almaktadır. Yine üzülerek eklemeliyiz ki, gidenin geri getirilmesi o kadar da kolay olmuyor ve olmayacak gibi duruyor...

Son bir hatırlatma: İşletme esasları ve gerekleri açısından hiçbir zaman bir değerlendirme yapmayı uygun görmeyiz. Bu haddimizi aşan bir husus olur. Bizim yaptığımız hukuki ve idari anlamda; Yüce Rabbimin aciz bir kulunun yaptığı bir değerlendirmeden öte bir şey değildir. Tek beklentimiz, aynı anlayışın da bize gösterilmesidir.

Rabbim herkesi haddini bilenlerden eylesin...

Geçmişte Tarihe Not Düşmek Adına Yaptığımız Değerlendirmelerimiz:

[6172 Sayılı Kanun Kapsamındaki Sulama Birlikleri, Personel Alımlarında Hangi Usullere Tabidir](#)

[6172 Sayılı Kanun Kapsamındaki Sulama Birlikleri Kamu İhale Mevzuatına Tabi Midir?](#)

[6172 Sayılı Kanun Çerçevesinde Sulama Birliklerinin Hukuki Niteliği](#)

[DSİ'nin Sulama Birlikleri Çerçeve Ana Statüsü Değerlendirmesi Üzerine](#)

[Yağmurdan Kaçarken Doluya Tutulanlar: Sulama Birlikleri](#)

[Sulama Birliklerinin Yeni hali...](#)

[Sözleşmeli Personelin Memur Kadrolarına Atanması Ve Sulama Birliklerinin Durumu](#)

SOSYAL AĞLAR:

[1] <https://www.facebook.com/HalilMemis.tr/>

https://www.instagram.com/halilmemis_tr/

https://twitter.com/HalilMemis_tr

Telefon: +90 (312) 473 84 23

E-Posta: mts@mevzuattakip.com.tr

Adres: Çetin Emeç Bulvarı Hürriyet Cad. No: 2/12 Çankaya ANKARA